

De mens achter de norm: een persoonlijke en criminologische kijk op interne audit

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

Svetlana Vrubleuskaya

5 juni 2026

IIA Congres 2026

IIA CONGRES
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

‘Waar kom je écht
vandaan?’

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

IIA CONGRES
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Sociale wetenschappers in de zaal?

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

IIA CONGRES
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Criminologische inzichten voor internal auditors: een multidisciplinaire benadering van afwijkend gedrag

Svetlana Vrubleuskaya, Evelyn Bell

Received 11 February 2025 | Accepted 21 May 2025 | Published 11 September 2025

Samenvatting

Dit artikel beschrijft een onderzoek naar de wijze waarop criminologische theorieën internal auditors helpen bij het begrijpen en aanpakken van mogelijke oorzaken van afwijkend gedrag binnen organisaties. Hierbij staat niet de inbreukmaker centraal, maar de omgevingsfactoren in de organisatie die invloed hebben op het gedrag van de (potentiële) inbreukmaker; het gaat dus niet om de appel, maar om de mand. Het benadrukt het belang van een multidisciplinaire benadering en biedt praktische aanbevelingen voor het toepassen van criminologische inzichten in de internal auditpraktijk.

Relevantie voor de praktijk

Dit artikel is van belang voor internal auditors, omdat het criminologische inzichten aanreikt die kunnen helpen bij het verklaren en aanpakken van oorzaken van afwijkend gedrag binnen organisaties. Dit kan bijdragen aan duurzame oplossingen.

Trefwoorden

Criminologie, internal audit, guardianship, compliance management, afwijkend gedrag, differentieel associatie, sociale interacties

1. Inleiding

Internal audit als vakgebied is door de jaren heen verrijkt met inzichten vanuit diverse disciplines. Internal auditors hebben niet langer alleen een financiële studieachtergrond. Zo schrijven filosofen, psychologen, antropologen, en ook criminologen, zich in voor de opleiding om de kwalificaties van een internal auditor te behalen. Van Twist and De Korte (2022) verkenden in een eerdere bijdrage voor het MAB de innovaties voor het internal auditvak vanuit het vakgebied van de sociale wetenschappen. In het onderzochte artikel is het vakgebied criminologie gekozen als uitgangspunt en inspiratiebron voor internal auditors. We verkennen hoe criminologie de kennis van internal auditors kan verrijken. De centrale vraag luidt: "Wat kunnen internal auditors leren vanuit de criminologie?"

Paragraaf twee bevat een beschrijving van de studie criminologie als startpunt voor het leggen van connectie tussen internal audit en criminologie. In de derde en vierde paragraaf worden twee klassieke theorieën van uit criminologie uitgelicht: de *Routine Activities Theory* (RAT) van Lawrence Cohen and Marcus Felson (1979) waarvoor *Guardianship in Action* (GIA) een onderdeel is en de *Differentiële Associatietheorie* van Edwin Sutherland (1939). Elke theorie biedt een ander perspectief op het ontstaan van criminaliteit. Kennis over het ontstaan van criminaliteit kan vervolgens weer richting geven aan mogelijke oplossingen. Internal auditors kunnen uit beide theoretische inzichten halen om "afwijkend" gedrag binnen organisaties te verklaren. Deze verklaringen zijn relevant om – zich herhalende – problemen e.g. bevestigings

Copyright Svetlana Vrubleuskaya, Evelyn Bell. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY-NC-ND 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Criminologische inzichten voor internal auditors: een multidisciplinaire benadering van afwijkend gedrag

Svetlana Vrubleuskaya, Evelyn Bell

Received 11 February 2025 | Accepted 21 May 2025 | Published 11 September 2025

Samenvatting

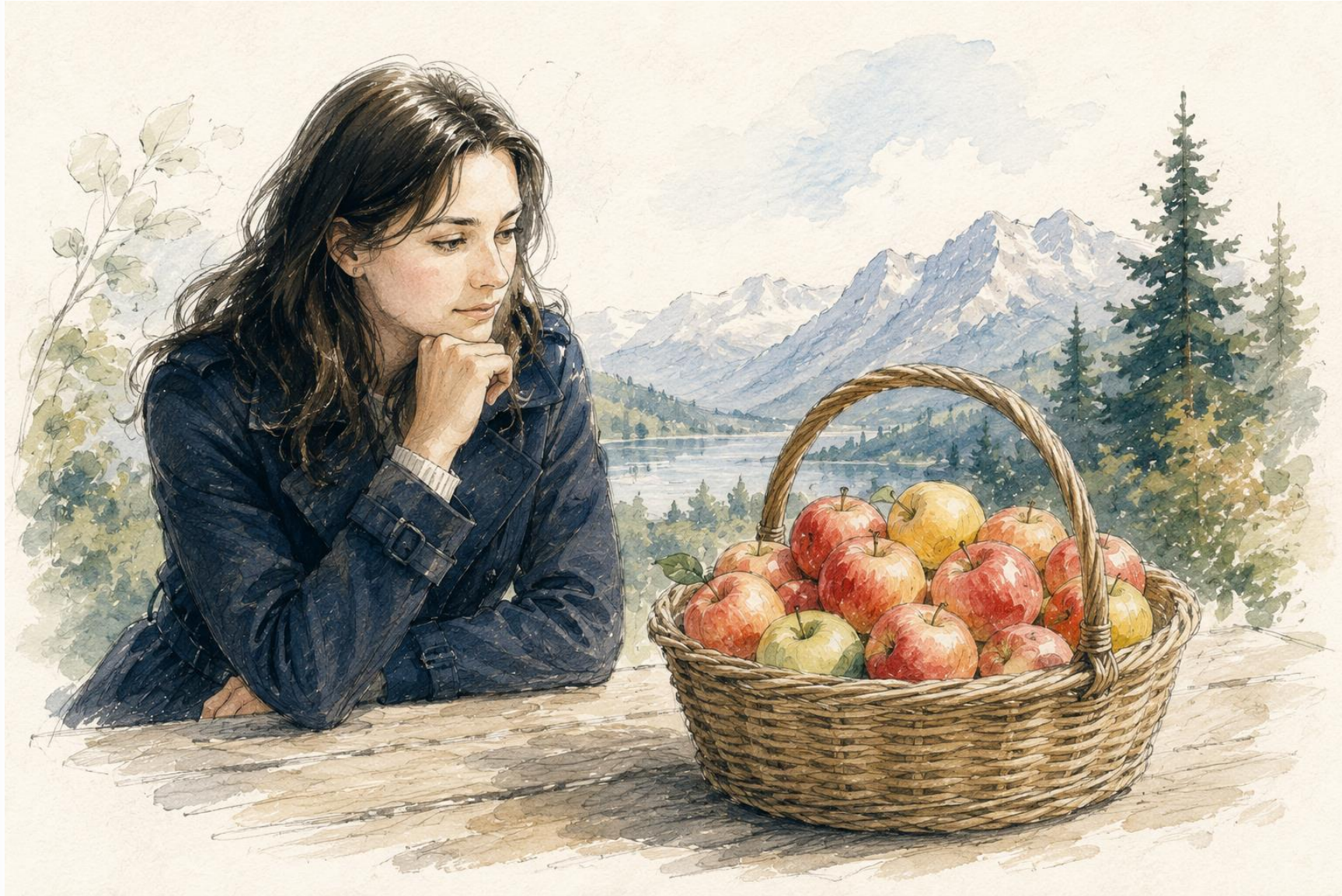
Dit artikel beschrijft een onderzoek naar de wijze waarop criminologische theorieën internal auditors helpen bij het begrijpen en aanpakken van mogelijke oorzaken van afwijkend gedrag binnen organisaties. Hierbij staat niet de inbreukmaker centraal, maar de omgevingsfactoren in de organisatie die invloed hebben op het gedrag van de (potentiële) inbreukmaker; het gaat dus niet om de appel, maar om de mand. Het benadrukt het belang van een multidisciplinaire benadering en biedt praktische aanbevelingen voor het toepassen van criminologische inzichten in de internal auditpraktijk.

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

[Criminologische inzichten voor internal auditors: een multidisciplinaire benadering van afwijkend gedrag](#)

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

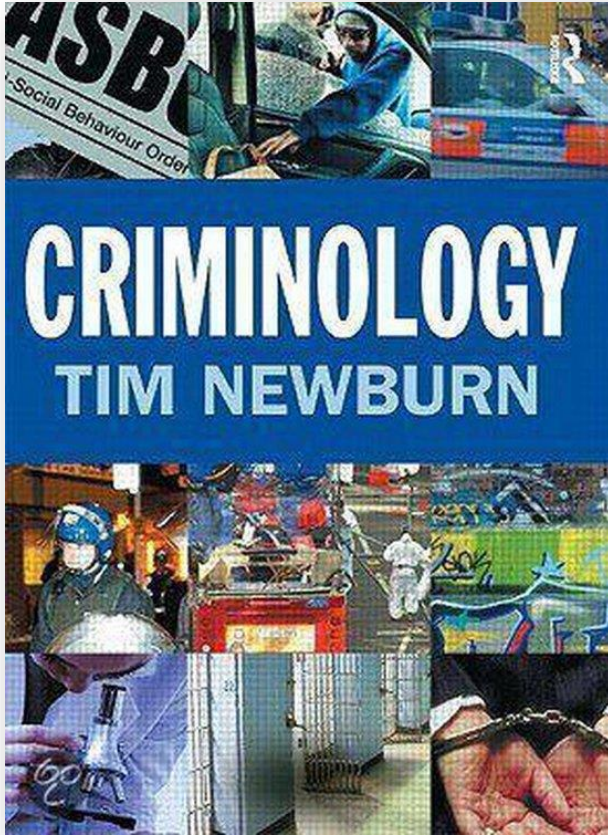
Criminologen in de zaal?

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Wat is criminologie?

- Wetenschap
- Interdisciplinair
- ‘Perspectivistisch onderzoeken’
- Gedrag staat centraal
- Criminaliteit is een ‘sociaal construct’
- Beperkt zich niet tot het Wetboek van Sr

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Criminologie is ...

... een wetenschap die gebruikmaakt van inzichten uit diverse disciplines, zoals de genetica, biologie, psychologie, psychiatrie, sociologie, antropologie en economie, om crimineel of afwijkend gedrag te verklaren (Van Ruller, 2001).

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

We hebben het vandaag over ...

- **Deviant gedrag**, niet crimineel gedrag
- **Verrijking** van een interne audit vak, niet over de innovatie
- **Mijn wens** voor ons vak

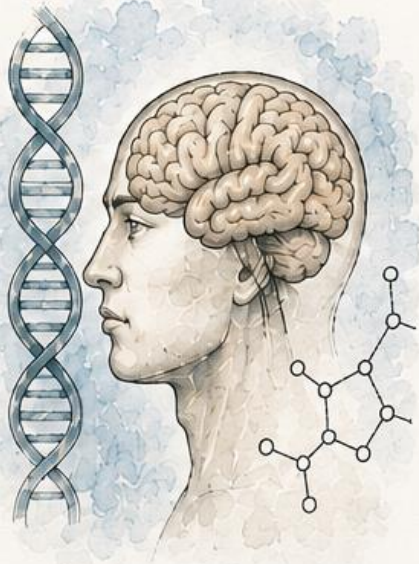
The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Stromingen binnen de criminologie

1 Biologische benadering

Centrale vraag:
Zit gedrag deels in aanleg of biologische factoren?

2 Psychologische benadering

Centrale vraag:
Welke rol spelen persoonlijkheid, trauma, cognities en emoties?

3 Sociologische benadering

Centrale vraag:
Hoe beïnvloeden omgeving, cultuur en groepen gedrag?

4 Situationele criminologie

Centrale vraag:
Welke omstandigheden maken gedrag mogelijk?

5 Kritische criminologie

Centrale vraag:
Wie bepaalt eigenlijk wat "afwijkend" gedrag is?

Herken je jezelf?

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

RÉVOLUTIONNAIRES ET CRIMINELS POLITIQUES. — MATTOÏDES ET FOUS MORAUX.

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE & PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

**De sterkste control in
een organisatie is
sociale invloed.**

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Ik audit sociale invloed binnen mijn organisatie.

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Differentiële associatietheorie

- **Gedrag** = aangeleerd in sociale interacties.
- *Duur, intensiteit, frequentie, prioriteit* van interacties bepalen normen.
- Internal auditor kijkt niet alleen naar het naleven van de regels, maar ook naar **de sociale dynamiek en cultuur**.
- **Toegevoegde waarde:** het blootleggen van eventuele risico's die niet direct in regels of procedures zichtbaar zijn, maar wel in gedrag

Edwin Sutherland
1883 - 1950

**Wat wij tijdens een audit
zien, is soms niet de
persoon, maar het effect
van jarenlang gelabeld zijn.**

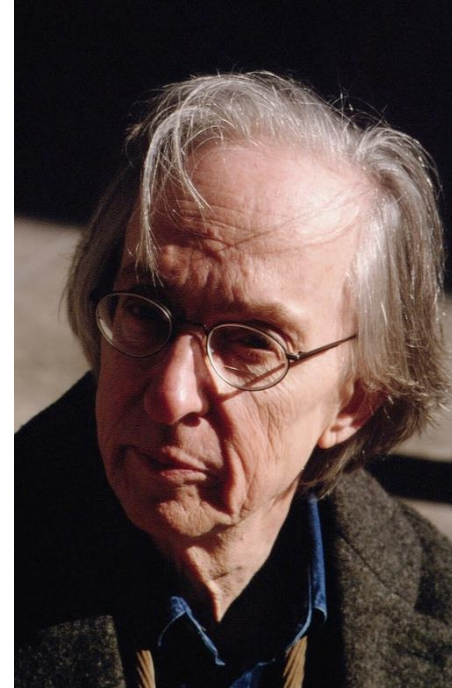

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Labelling Theory

- Boek 'Outsiders' (1963)
- Gedrag krijgt betekenis door **sociale reacties**
- **Labels** beïnvloeden identiteit en gedrag
- **Omgeving bepaalt** wat 'normaal' is
- Self-fulfilling prophecy

Howard Becker
1928 - 2023

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Mijn wens voor ons

Labelling Theory

Bewustzijn van labels & bias

Reflectie op eigen oordeel

Minder stereotypering

Mensen achter functies zien

Objectiviteit = zelfreflectie

Differentiële Associatietheorie

Meer aandacht voor groepsnormen

Begrijpen hoe gedrag wordt aangeleerd

Focus op informele beïnvloeding

Signaleren van normalisering

Auditen van context & cultuur

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Een paar simpele vragen ...

(Planning / Vooronderzoek)

- 1. Welke labels heb jij over dit team of deze afdeling?*
- 2. Hoe kunnen deze labels je audit gaan beïnvloeden?*

(Veldwerk)

- 3. Hoe leren mensen hier wat 'normaal gedrag' is?*

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Dus ...

*Vanaf nu
interdisciplinair auditen?*

The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

“Mensen zijn
groter dan de
labels die we
ze geven

